

RIZIKOS VEIKSNIAI IR ANKSTYVI SIGNALAI PADEDANTYS ATPAŽINTI VALGYMO SUTRIKIMUS. LITERATŪROS APŽVALGA

Autorius. Paulina LEŠKEVIČIŪTĖ, V kursas

Vadovas. Robertas STRUMILA, VU MF Psichiatrijos klinika

Tikslas. Valgymo sutrikimai yra sudėtingi psichikos sveikatos sutrikimai, darantys didelę įtaką fizinei ir emocinei gerovei. Šios literatūros apžvalgos tikslas – identifikuoti svarbiausius VS rizikos veiksnius ir ankstyvus diagnostinius signalus, remiantis naujausiais moksliniais tyrimais.

Metodai. Literatūros apžvalga – literatūros šaltinių paieška buvo atlikta PubMed, Google Scholar, Scopus duomenų bazėse, įtraukiant tyrimus publikuotus anglų kalba 2010-2025 metais. Atrinkta ir išanalizuota 25 darbo temą atitinkantys straipsniai, publikuoti tarptautiniuose mokslo leidiniuose.

Rezultatai. Analizės rezultatai parodė, kad valgymo sutrikimų atsiradimas dažniausiai yra susijęs su genetiniais ir biologiniais, psichologiniais, sociokultūriniais ir šeiminiiais rizikos veiksniais. Sudėtinga šių veiksnių sąveika gali lemti valgymo sutrikimų vystymąsi. Ankstyvieji valgymo sutrikimų signalai apima elgesio pokyčius, tokius kaip nuolatinis rūpinimasis maistu, įvairių dietų laikymasis ir griežti valgymo ritualai. Psichologiniai požymiai apima didelį nerimą, depresiją, perfekcionizmą ir nuolatinį susirūpinimą dėl kūno svorio ir išvaizdos. Fiziniai signalai gali apimti nepaaiškinamus svorio svyravimus, menstruacijų praradimą (amenorėją) ir kitus sveikatos sutrikimus.

Išvados. Ankstyvas rizikos veiksnių ir diagnostinių signalų atpažinimas yra svarbus etapas valgymo sutrikimų prevencijai ir gydymo pradžia. Sveikatos priežiūros specialistų, tėvų ir pedagogų budrumas atpažįstant ankstyvus valgymo sutrikimus gali padidinti gydymo efektyvumą ir padėti išvengti ilgalaikių pasekmių. Dėl šios priežasties svarbu nuolat gilinti žinias apie valgymo sutrikimų vystymosi mechanizmus ir ankstyvus signalus, kad būtų galima efektyviau spręsti šiuos sutrikimus.

Raktažodžiai. Valgymo sutrikimai, rizikos veiksniai, diagnozavimas, ankstyvi signalai